

פרשת ויקהל-פקודי תשפ"א
המשכן והשבת

שמות פרק לח

(כא) אֵלֶּה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן הַמְשֻׁכָּן הַעֲדַת אֲשֶׁר פָּקַד עַל פִּי מֹשֶׁה עֲבַדַת הַלְוִיִּם בְּיַד אֵיתָמָר בִּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן :
(כב) וּבְצַלָּאֵל בֶּן אוּרִי בֶן חוּר לְמִטֵּה יְהוּדָה עָשָׂה אֶת כָּל אֲשֶׁר צִוָּה יִקְנֹק אֶת מֹשֶׁה : (כג) וְאֵתוּ אֶהֱלִיאֵב בֶּן אַחִיסָמֶזְד לְמִטֵּה דָן חָרָשׁ וְחָשֵׁב וְרָקַם בְּתַכְלֵת וּבְאַרְגָּמָן וּבְתוֹלַעַת הַשָּׁנִי וּבַשֵּׁשׁ :

רש"י

(כא) **אלה פקודי** - בפרשה זו נמנו כל משקלי נדבת המשכן, לכסף ולזהב ולנחשת, ונמנו כל כליו לכל עבודתו: **המשכן משכן** - שני פעמים, רמז למקדש שנתמשכן בשני חורבניו על עונותיהן של ישראל: **משכן העדת** - עדות לישראל שויתר להם הקדוש ברוך הוא על מעשה העגל, שהרי השרה שכינתו ביניהם: **עבדת הלוויים** - פקודי המשכן וכליו היא עבודה המסורה ללוויים במדבר, לשאת ולהוריד להקים איש איש למשאו המופקד עליו, כמו שאמר בפרשת נשא (במדבר ד): **ביד איתמר** - הוא היה פקיד עליהם למסור לכל בית אב עבודה שעליו: (כב) **ובצלאל בן אורי וגו' עשה את כל אשר צוה ה' את משה** - אשר צוה משה אין כתיב כאן, אלא כל אשר צוה ה' את משה, אפילו דברים שלא אמר לו רבו, הסכימה דעתו למה שנאמר למשה בסיני, כי משה צוה לבצלאל לעשות תחלה כלים ואחר כך משכן, אמר לו בצלאל מנהג עולם לעשות תחלה בית ואחר כך משים כלים בתוכו. אמר לו כך שמעתי מפי הקדוש ברוך הוא. אמר לו משה בצל אל היית, כי בוודאי כך צוה לי הקדוש ברוך הוא, וכן עשה המשכן תחלה ואחר כך עשה הכלים:

שמות פרק לא

(יב) וַיֹּאמֶר יִקְנֹק אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר : (יג) וְאֵתָה דָּבָר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אַךְ אֶת שְׁבֹתַי תִּשְׁמְרוּ כִּי אוֹת הוּא בְּיָנִי וּבְיַנִּיכֶם לְדַרְתֵּיכֶם לְדַעַת כִּי אֲנִי יִקְנֹק מְקַדְשְׁכֶם : (יד) וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַשְּׁבֹת כִּי קִדְשׁ הוּא לְכֶם מִחֻלְיָה מוֹת יוֹמַת כִּי כָּל הָעֹשֶׂה בָּהּ מְלָאכָה וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִקְרַב עַמִּיהָ : (טו) שֵׁשֶׁת יָמִים יַעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שֹׁבֵת שְׁבֹתוֹן קִדְשׁ לִיקְנֹק כָּל הָעֹשֶׂה מְלָאכָה בַּיּוֹם הַשְּׁבֹת מוֹת יוֹמַת : (טז) וּשְׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשְּׁבֹת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשְּׁבֹת לְדַרְתֶּם בְּרִית עוֹלָם : (יז) בְּיָנִי וּבִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הוּא לְעַלְמֵם כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יִקְנֹק אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שֹׁבֵת וַיִּנְפֹשׁ :

רש"י

(יג) **ואתה דבר אל בני ישראל** - ואתה, אף על פי שהפקדתך לצוותם על מלאכת המשכן, אל יקל בעיניך לדחות את השבת מפני אותה מלאכה: **את שבתתי תשמרו** - אף על פי שתהיו רדופין וזריזין בזריזות מלאכה שבת אל תדחה מפניה. כל אכין ורקין מיעוטיין, למעט שבת ממלאכת המשכן: **כי אות הוא ביני וביניכם** - אות גדולה היא בינינו שבחרתי בכס, בהנחילי לכם את יום מנוחתי למנוחה: **לדעת** - האומות [בה] כי אני ה' מקדשכם: (יד) **מות יומת** - אם יש עדים והתראה: **ונכרתה** - בלא התראה: **מחלליה** - הנוהג בה חול בקדושתה: (טו) **שבת שבתון** - מנוחת מרגוע ולא מנוחת עראי: **שבת שבתון** - לכך כפלו הכתוב לומר שאסור בכל מלאכה, אפילו אוכל נפש, וכן יום הכפורים שנאמר בו (ויקרא כג לב) שבת שבתון הוא לכם, אסור בכל מלאכה, אבל יום טוב לא נאמר בו כי אם ביום הראשון שבתון וביום השמיני שבתון (שם) אסורים בכל מלאכת עבודה, ומותרים במלאכת אוכל נפש: **קדש לה'** - שמירת קדושתה לשמי ובמצוותי: (יז) **וינפש** - כתרגומו ונח, וכל לשון נופש והוא לשון נפש, שמישיב נפשו ונשימתו בהרגיעו מטורח מהמלאכה. ומי שכתוב בו (ישעיה מ כח) לא ייעף ולא יגע, וכל פעלו במאמר, הכתיב מנוחה לעצמו, לשבר האוזן מה שהיא יכולה לשמוע: